

איש חסד

לקט אפרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פגדולי ישראל,
על מדות טובות
שכביאות לאהבת
הזולת, הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש ל אב תשע"ב: הדלקת נרות - ירושלים 6:45 תל-אביב 7:00 חיפה 6:52 מוצאי שבת - ירושלים 7:58 תל-אביב 8:00 חיפה 8:01 ר"ת 8:36

פרשת ראה

מדת הרחמים

להיות חומל ומרחם על הבריות !

נלמד מהפסוק: "ונתן לך רחמים ורחמך והרבך" (פרק יג-יח)

ואמרו חז"ל: שלשה סימנים יש באומה הישראלית. רחמנים ביישנים וגומלי חסדים. רחמנים דכתיב: "ונתן לך רחמים ורחמך" (יבמות עט.). כיוצא בזה אמרו: כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו. וכל מי שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של א"א (ביצה לב:).

בסדר י"ג מדות של רחמים נאמר "ורב חסד ואמת". ובגמרא (ר"ה יז:) שאלו חז"ל: הרי שתי מדות אלו סותרות זו את זו שכן "רב חסד" מובנו לפנינו משורת הדין ואילו "אמת" הוא דין והיאך יתכן חסד ואמת יחדיו?! ותירצו חז"ל: בתחילה "ואמת" ולבסוף "ורב חסד". ופירש רש"י: כשרואה הקב"ה שאין העולם מתקיים בדין נוהג במדת החסד.

וכבר הקשו **המפרשים**: אם כן, היה צריך להכתב קודם "אמת" ורק אחר כך "ורב חסד"? זאת ועוד: דלפי"ז נמצא שאין חסד ואמת יחדיו אלא או זה או זה? יתירה מזו: הלא י"ג מדות הן מדות של רחמים וחנינה, וא"כ היאך נמנה בתוך מדות אלו "אמת" שהוא דין?!

וביאר הגאון **רבי אברהם יעקב פאס** זצ"ל (בספרו **עטרה למלך**) עפ"י מה שאמרו חז"ל (שבת קנב) על הפסוק "ונתן לך רחמים ורחמך" (דברים יג-יח): "כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים". למדנו מכאן גודל חסדו של הקב"ה שכאשר מגיע לאדם עונש כדון, ח"ו, מה עושה הקב"ה ברוב חסדיו? הוא מזמין לאדם שיעשה איזושהי פעולה של רחמים עם הבריות, ובוה יזכה לרחמי שמים [מדה כנגד מדה].

מעתה נוכל להבין את הקשר ההזק בין ה"אמת" ל"רב חסד", כי מכך שהקב"ה ממציא לאדם הזדמנות להטיב לזולתו כדי שיזכה הוא עצמו בדין, מתקבלת האפשרות של "ורב חסד ואמת" הבאין כאחד. שכן ה"אמת" - להטיב עם האדם בדין, נובעת מתוך ה"רב חסד" ולכן ראוי "אמת" זו להכלל ב"ג מדות של רחמים.

על הפסוק "ונתן לך רחמים ורחמך" כתב **רבי יהודה החסיד** ז"ל (בספר **חסידיים** -פז): המרחם על הבריות - מן השמים ירחמו עליו. אם אין אדם רחמן - מה בינו לבין בהמה שאינו מקפדת וחוששת בצער חברתה?!

"מרחם על הבריות" כיצד?

סיפר יהודי עשיר על עובדה שאירעה עמו: "הייתי עולה חדש מבגדד. בודד ללא מכרים וחברה. חיפשתי לי מקום למחיה, באתי לירושלים, ונכנסתי לבית הכנסת "אהל רחל", שם פגשתי בצדיק מופלא. **רבי שלמאן מוצפי** שמו. הוא טען שמכיר אותי מחו"ל והתעניין במצבי. סיפרתי לו כי אני מחפש מקור פרנסה באיזור תל אביב שם הוקצתה לי דירה קטנה. והוא הבטיח שיתענין לטובתי.

לאחר שהתברר לרבי שלמאן זצ"ל שאין לי כל מכרים בירושלים. הלך בעצמו לחפש לי מקום לינה עד אשר יסודרו הענינים שמטבעם נמשכו כמה ימים. הוא מצא לי, לבנתיים, מקום בבית מלון ואמר לי: בענין האוכל אני לא מייעץ לך לאכול מאשר מגישים במלון כי שמא אי אפשר לסמוך על כשרות המאכלים, ומלבד זאת מנין לך תקציב עבור הוצאות לארוחות יקרות במלון?!"

על כן היה מביא לי רבי שלמאן בעצמו מדי יום ארוחה דשינה והוא מעודדני. בנתיים הפעיל השפעתו אצל ידידו ומצא לי מקום פרנסה באיזור מגורי. לאחר שהות של שבועיים בירושלים, שבתי בשמחה לביתי."

לימים נתברר, כי אותם ארוחות דשינות שהיה מביא רבי שלמאן לאיש ההוא, מדי יום ביומו במשך שבועיים, לא היו אלא הארוחות שלו עצמו! הוא ויתר על ארוחותיו למען זולתו, ונותר ללא אוכל! לרבנית לא סיפר את הדבר, כדי שלא יודע לאיש, מעשה החסד שהוא עושה.

עולמו של צדיק

לעילוי נשפת אוהב ישראל, אוהב את התורה, איש חסד ופוקיר רבן

ר' דב בן ר' יעקב הובשטיין ז"ל

נלב"ע ה' אלול תשס"ח

ת . נ . צ . ב . ה

מצות צדקה לעניים

מצוה ליתן צדקה לעניים כפי מחסורם!

נלמד מהפסוק: "לא תאמץ לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחריך האביון כי פתח תפתח את ירך לו... די מחסורו... נתן נתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'" (פרק טו-ז, י)

וכתב הרמב"ם: מצות עשה ליתן צדקה לעניים, כפי מה שראוי לעני, אם היתה יד הנותן משגת, שנאמר "פתח תפתח את ירך לו" (פ"ז? ממתנות עניים הל"א). לפי מה שחסר העני אתה מצווה ליתן לו, אם אין לו כסות מכסים אותו, אם אין לו כלי בית קונים לו וכו' ומצווה אתה להשלים חסרונו, ואין אתה מצווה לעשרו (שם - הלכה ג')

על הזכות הגדולה שיש בנתינת הצדקה כתב המאירי בפירושו לגמרא (בבא בתרא ט:): צריך אדם להעיר עצמו על הצדקה, שלא יקשה בעיניו על חסרון ממונו. ויזכור שבזמן שבית המקדש קיים, היה נותן שקלו ומתכפר לו, עכשיו הצדקה עומדת במקומו. ויתבונן שכל אדם מעותד לגבות ממונו למסים ולתשחורות, ומאחר שכן, ראוי לו ליתן חלקו למי שגמלו כל טובו, בשמחה ובטוב לבב. שאם יחסר ממונו לכבודו אף הוא בידו להשלימו, ואם אינו משתדל אלא להרבות ממונו, כמה דובים יש למקום. ודרך הערה אמרו: זכה, חסרון ממונו הולך לעניים, לא זכה, אומות העולם באות ונוטלות בזרוע.

המצוה היחידה בזמננו שניתן לקיימה בשלמות היא הצדקה

אמרו חז"ל בגמרא (בבא בתרא י:). גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה, שנאמר (ישעיה נו) "כמה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות".

וכתב הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו שו"ת בית הלוי ח"ג דרוש טז): בזמן הזה אשר כמעט כל המצוות אין ביכולתנו לקיימם בכל פרטיהם ותכליתם כפי שנצטוונו. שכן בכל מצוה יש פרט שא"א לקיימו, וכמו שבת, חסר לנו המוספים שלו. וכיו"ב. מלבד מצות צדקה שעדיין אפשר לקיימה בשלימות גם בעת גלותינו, שהרי - אין לה קצבה כמה ליתן, וכל אחד חייב בה לפי עושרו.

ואדרבה, הרי אמרו חז"ל (כתובות נ:). המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, יוצא שמיעות הפרנסה שיש לאדם אינו סותר לקיום המצוה. ובמיוחד עתה אפשר לקיים המצוה הזו בשלימותה כאשר בפרוטה אחת יוכל לקיים הצלת נפשות ופדיון שבויים בכל רגע ורגע. וכ"ז מהשגחת השי"ת עלינו ומטובתו, משום שבמצוה זו של צדקה תלויה הגאולה העתידה. ועל כן לא ניטלה מאתנו עד היום הזה, ואדרבה, היא כיום עוד יותר מצויה לקיימה למען נזכה על ידה לגאולה העתידה.

הנותן צדקה לאדם המתחזה כעני האם שכר צדקה בידו?

בגמרא (ב"ק טז:): דרש רבא: מאי דכתיב (ירמיה יח-ג) "ויהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם" - אמר ירמיה לפני הקב"ה, רבונו של עולם, אפילו בשעה שבני ענתות [שהיו רשעים] עושין צדקה הכשילים בבני אדם שאינם מהוגנים כדי שלא יקבלו עליהן שכר.

ותמה הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל (בסוף קובץ הערות - יבמות): הרי קיימא לך, חישוב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה. ומכיון שכאן חשבו לעשות מצות צדקה, אף שנכשלו בעניים שאינם מהוגנים, למה לא יקבלו שכר על מחשבתם הטובה לעשות מצות צדקה?!

ואשר נראה בביאור הענין, כי בעצם בכל עשיית מצוה יש שכר על ב' ענינים הכלולים במצוה א) על כך שבחר וחשב לקיים את רצון ה' ולעשות כמצוותו. ב) על התועלת והתיקון שיש כתוצאה ממעשה המצוה. לפי"ז, אם לא נתכוון כלל לעשיית מצות צדקה כפי שציווהו הבורא, ובכ"ז יצאה צדקה מיזדו בלי כוונה. ואפילו נאבד לו סלע ומצאה עני הרי האובד מתברך, שסוף סוף יצא תועלת ותיקון לעני מתחת ידו. ויש לו שכר על זה. לעומת זאת אם נתכוון לתת צדקה

צדקה כהלכה

מעשה באשה שגרה בחו"ל. היא פנתה לרב העיר ואמרה לו שברצונה ליתן תרומה נכבדה לעניי ארץ ישראל. הציע לה הרב לשלוח את התרומה לרבה של ירושלים הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל והוא יחלקה לנזקקים. ואכן עשתה האשה כעצתו ושלחה את הכסף להגרי"ח זוננפלד.

כאשר קיבל הגרי"ח את הכסף בצירוף המכתב ונוכח לראות שהשולחת היא אשה, שיגר מיד מברק לרב העיר בחו"ל ובו כתב שאין הוא מוכן לקבל את התרומה, כיון שאינו יודע האם בעלה של האשה יודע על כך ומסכים לתרומה.

בינתיים נודע לבעלה של האשה שהיא שלחה תרומה נכבדה לארץ ישראל, באמצעות רב העיר, והוא בא אליו בטרוניה היתכן שאשתו תפזר סכומי כסף גדולים שכאלה ללא הסכמתו.

והנה תוך כדי השיחה הגיע שליח עם המברק ששיגר הגרי"ח מירושלים, וכאשר פתח הרב את האגרת וקרא אותה, נפעמו כל הנוכחים לראות את חכמתו של הגרי"ח ואת עינו הצופיה למרחוק.

הבעל הנדהם אמר לרב העיר, לאלתר, שאם התרומה הגיעה לידי של אדם גדול שכזה, חפץ הוא שהכסף ישאר בידו והוא יחלק אותה כפי ראות עיניו. ואכן מיד שיגר הבעל את תשובתו והסכמתו למתן הצדקה.

צדקה מן המשובח...

פעם נכנסו מספר עסקנים לביתו של הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל. הם עשו "מגבית" כדי לקנות כובע קטיפה רבני עבור רב גדול שעלה ארצה בעירום ובחוסר כל.

כאשר שמע הגרצ"פ את דבריהם, ניגש לארון שבחדרו, וללא אומר ודברים נטל את כובעו החדש שהיה מיועד לאירועים חגיגים במיוחד, והושיטו לעסקנים במאור פנים.

הם סירבו כמובן לקחת את כובעו האישי והסבירו לו כי כוונתם הייתה לעזרה כספית זעירה כדי שיוכלו לרכוש במשותף כובע, אבל לא ליטול את כובעו החדש של הרב.

ברם הגרצ"פ הפציר בהם לקחת, ואמר בחיך: "כולם יודעים עלי שאני רב בישראל, אפילו אם אין לי כובע קטיפה נאה, אבל רב פליט זה, הרי צריך לכובע למען כבודו ולמען פרנסתו!"

פניני רבינו צבי פסח

משכיל אל דל...

סיפר כ"ק האדמו"ר מבלז'וב להרב שלמה לורינץ ז"ל: בבואי לאמריקה הייתי פליט שואה מחוסר כל. למחרת הגיעי, התקשר אלי כ"ק האדמו"ר מאוז'רוב - רבי משה יחיאל אפשטיין זצ"ל והזמין אותי להתגורר במעונו באומרו: "אני לא זכיתי להתנסות בשבעה מדורי גיהנם של השואה כמוכם. לכן אני עוזב את ביתי ונותן לכם את ה"שטיבל" שלי ואת החסידים שלי עד שתסתדר באופן עצמאי כראוי.

כאשר עלה האדמו"ר מאוז'רוב ארצה, הביא איתו כסף די הצורך כדי לקנות דירה מרווחת, כפי שמתאים לאדמו"ר. אך כאשר שמע שיתומה (קרובת משפחתו) עומדת להנשא וזקוקה לכסף, מסר לה את הכספים שהיו מיועדים לדירתו, ולעצמו שכר דירה בדמי מפתח.

במחיצתם

כפי שציווהו השי"ת אלא שנאנס ולא נתן, אמנם יהיה לו שכר על בחירתו וכוונתו הטובה, אך לא על התועלת שיכל העני לקבל.

זהו שאמר ירמיה לפני הקב"ה, שמכיון שאנשי ענתות רשעים וממילא גם כשנותנים צדקה אינם נותנים לשם מצוה אלא ע"מ להתפאר, נמצא ששכר המחשבה אין להם, אך עכ"פ אם יתנו לעניים מהוגנים יהיה להם שכר התועלת והתיקון ממעשה הצדקה, לכן ביקש שהקב"ה ימציא להם עניים שאינם מהוגנים שלא יהיו ראויים לשום שכר לא של המחשבה ולא של המעשה.

למען האמת, עיקר מצות הצדקה הוא החסד היוצא ממנה לעני, אף שאין כוונת הנותן מיוחדת לשם מצוה. וכפי שאמרו חז"ל (סוכה מט) "אין הצדקה משתלמת אלא לפי חסד שבה, שנאמר (הושע י) "זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד".

והיה אומר על כך **"כ"ק האדמו"ר בעל התניא** זצ"ל כי אף שנפסק בענין התפלה: "טוב מעט בכוונה מהרבה שלא בכוונה". אולם בצדקה אין הדבר כן, אלא אדרבה, מוטב להרבות בצדקה הרבה אף בלא כוונה, מאשר מעט בכוונה, כי העיקר הצדקה הוא העזרה וההצלה שמקבל הזולת.

במהודר שבנכסיו...

כאשר עלה הגה"צ **רבי מרדכי צוקרמן** זצ"ל לארץ ישראל, רכש לעצמו תפילין מהודרות ביותר. תפילין אלו היו קטנות מן המקובל, והיה אפשר לדייק יותר במקום הנחתן. וכן היה נוה לשוות עמן משך זמן ארוך.

לימים הביע אחד מידידיו מימי ראדן, את רצונו להשיג תפילין מהודרות כאלו, והתאונן כי למרות מאמציו הרבים אינו מצליח להשיגן.

והנה לתדהמתם הרבה של בני ביתו, אמר לו רבי מרדכי בפשטות: "ברשותי התפילין שאתה מחפש - קח לך אותן!" ובחפץ לב נתן את התפילין המיוחדות בהידורן לידידו, ולעצמו רכש תפילין מהודרות אך רגילות בגודלן.

יחיד ודורו

הצדקה הטובה לע"נ...

סיפר לנו **הרב ב.ק. שליט"א**: כאשר ישב הגאון **רבי יוסף שלום אלישיב** זצ"ל שבעה על פטירת בתו הרבנית זילברשטיין ע"ה, ניגש אליו יהודי אמיד ושאלו לאיזה ענין ראוי ביותר לתרום ממון כדי שיהיה עליו לנשמה, האם יש ענין בכתיבת ס"ת והתרמתו לביהכ"ס?

והשיב הגרי"ש שהטוב ביותר לעילוי הנשמה הוא לתרום את הממון לאלמנה שצריכה לחתן את בנה.

מעשר כספים

מצוה להפריש מעשר [או חומש] מממונו לצרכי צדקה !

נלמד מהפסוק: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" (פרק יד-כד)

ודרשו חז"ל: "עשר תעשר - עשר בשביל שתתעשר" (תענית ט.). והביאו שם בעלי התוס' את דברי חז"ל בספרי: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" - אין לי אלא תבואת זרעך שחייב במעשר. רבית ופרקמטיא וכל שאר רווחים מניין? תלמוד לומר "את כל" מאי "כל" לרבות רבית ופרקמטיא וכל דבר שמרויח בו. כיוצא בזה אמרו חז"ל בתנחומא: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" - רמז למפרשי ימים להפריש אחד מן עשרה לעמלי תורה.

כתב הרא"ש (באורחות חיים): "ופזר ממונך באשר הוא רצונו כי בידו למלאות חסרונו ולתת טרף בני ביתך" ותמוה: הרי זההירו חז"ל (כתובות נ.) ש"אל יבזבז ממונו יותר מחומש" כדי שלא יצטרך לבריות, ומלשון הרא"ש משמע שאף אם יפזר ממונו יותר מחומש אין לו מה לחשוש שכן בידו של השי"ת למלא חסרונו?!

וביאר כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר - הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל (בשור"ת משנה הלכות ח"ז סימן קסג) את דברי הרא"ש בכמה אופנים:

(א) מה שאמרו חז"ל "אל יבזבז יותר מחומש" זהו דוקא בימי חייו של האדם, אבל בשעת מיתה יכול ליתן צדקה כמה שירצה, כך כתבו הרי"ף, הרא"ש והר"ן. ולכאורה: מדוע לא נחשוש שמא יקום מחוליו ואז יחסר לו למחיתו, או שיחסר לירושת הבנים? אלא על כגון דא כתב הרא"ש לשיטתו, פזר ממונך (בשעת מיתה)... כי בידו (ביד ה') למלאות חסרונו (לכשיבריאה) ולתת טרף בני ביתך" (לירושת בניו).

(ב) עפ"י דברי חז"ל "העושה צדקה בכל עת - זהו הזן בניו ובנותיו הקטנים". מעתה יאמר אדם למה לי לתת חומש מכספי לאחרים, עדיף לזון בזה את בני ובנותי הקטנים ואקיים בזה מצות צדקה? על כך כותב הרא"ש "פזר ממונך" (לאחרים) שכן "בידו למלאות חסרונו ולתת טרף בני ביתך" וממילא אינך צריך לחשוש שבכך שתתן לאחרים יחסר מבני ביתך.

(ג) עפ"י מה שכתב **החפץ חיים** (באהבת חסד) שכל מה שאמרו "אל יבזבז יותר מחומש" זהו רק כשאין צורך לעניים אבל כשיש צורך לעניים מצוה לתת יותר מחומש. ועל מקרה כגון זה כתב הרא"ש את דבריו.

נשאל הגאון **רבי חיים קנייבסקי שליט"א**: יהודים באמריקה הפרישו ממון רב לצדקה והפסידו באותה השנה הרבה כסף, היתכן? הרי כתוב בצדקה "עשר בשביל שתתעשר" ו"בחוננו נא בזאת"?!

השיב רבי חיים: מי שאינו עשיר, אין עובדה זו מורידה מחובותיו כלפי שמיא, או מפחיתה מהגיהנום שמגיע לו על עוונותיו, אך מי שזכאי לעשירות בגלל שעושה צדקה, ובכל זאת הפסיד כספו אזי מגרעים לו מחובותיו.

משל למה הדבר דומה? למלך שחילק מתנות למקורביו ביום שעלה לגדולה, והיה אחד מהם חב למלך חוב גדול, אמר לו המלך כי המתנה שמקבל ממנו היא המחילה על החוב. וכי אין זו מתנה?

סגולתו המופלאה של מעשר כספים

סיפר הגאון **רבי יעקב אייזלשטיין שליט"א**: מעשה באשה מעוברת שהפילה עוברת רח"ל, וחששה מאד מפני הלידות הבאות. אמרו לה ליטול עיצה מהחזון איש. הגיע בעלה לחזון איש ותינה בפניו את צערו. שאלו החזון איש: "כיצד נוהגת אשתך עם הציפורניים" והשיב הלה: נזהרים אנו בהם שלא להשליכם (כדרישת ההלכה שלא ידרכו עליהם). אמר לו החזון איש: "קבל על עצמו לתת 'מעשר כספים' אזי אי"ה תלד אשתו בן זכר בריא ושלם.

טען האיש: "עולה חדש אני, ויש לי הוצאות רבות לשיקום ביתי. ולכשירווח לי אתן מעשר". הגיב החזון איש: כבר עתה היצר הרע מתחיל... לא זו הדרך. עליך לקבל על עצמך עתה, מיד, לתת מעשר!" קיבל האיש על עצמו להפריש מעשר כהוראת החזון איש.

ואכן בשעה טובה ומוצלחת נולד להם בן בריא ושלם, והחזון איש נתכבד בסנדקאות. לאחר תקופה, שוב הרתה אשתו והייתה בסכנת נפשות. שאל אותו החזון איש על המעשר... ויעץ לו לעמוד בתוקף על קבלה זו. לימים נעשה אותו אדם קבלן גדול והיה נותן סכומי עתק לצדקה ולמקומות של תורה.

מעשה איש

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

האברך שנקלע בין שני "הג'נטלמנים"

שלו על הרצפה.

--- משם הוא כבר לא הרים אותם!

כיוון שהוא שלף את המטבע והעבירה לחברו, נשמע פיצוץ מחריד, ומיד לאחריו פיצוץ נוסף.

* * *

ה'פיגוע הכפול' גבה 13 הרוגים ו-171 פצועים, בהמשך עלה מספר ההרוגים ל-16. חקירה העלתה כי כל אחד מהמתאבדים הישמעאליים - אשר התחפשו לג'נטלמנים - נשא 10 ק"ג חומר נפץ. מקור בצוות הזיהוי של הקדושים הי"ד אמר כי מדובר ב"זיהוי קשה מאוד, הכי קשה מכל הפיגועים שידענו".

את האחריות לפיגוע נטלה "יחידת חללי שחרור האסירים" של ארגון 'חמאס' אשר אף הציבה אולטימטום לשחרר את האסירים הפלסטינים עד ליום ראשון כ"ט תמוז תשנ"ז בשעה 9 בערב. השליח האמריקני לשיחות השלום בין הישראלים לפלסטינים, דניס רוס, ביטל בעקבות הפיגוע את ביקורו באזור.

* * *

השקיות של ר' יהודה נותרו מיותמות במרחק של כמה עשרות צעדים מחיית האדם הישמעאלית - אך הוא ניצל ממוות לחיים!

הוא נמלט מהמקום כל עוד רוחו בו, ורק לאחר מכן הצליח לשחזר לעצמו את גודל הנס. מסקנתו הייתה ברורה: אם הוא לא היה מלווה למכר את עשרת השקלים - הוא לא היה יכול כעת לשחזר לעצמו כיצד הוא ניצל...

כמה שעות לאחר הפיגוע עמדו במקום מאות איש שצעקו "מוות לערבים". הם לא ידעו שאת הטרור הישמעאלי יש לפתור באמצעים אחרים. רוחניים.

למחרת הפיגוע הכפול פורסם שיר מרגש וכואב על שכונת מחנה-יהודה. אחד הבתים אומר כך: " **מחנה-יהודה' שהתאפיינה במעשי חסד מופלגים מיום היווסדה, זכתה אף אתמול במנה גדושה של חסד - אבל מאנשי 'חסד של אמת'...**"

ואנו יודעים על עוד מנה גדושה של חסד שהייתה במחנה-יהודה: עשרת השקלים שר' יהודה הלווה למכרו. עשרה שקלים שעבור אדם במצבו הכלכלי של ר' יהודה, נחשבים כעשרת אלפים כיכר כסף. עשרה שקלים שהעניקו לו חיים. ממש כדברי חז"ל (זוה"ק ויקרא דף ק"י ע"ב) שלפעמים ישנה גזרה רעה על האדם, והקב"ה שולח לפתחו של אותו אדם מצווה שבזכותה הוא יוכל להינצל. אם האדם בר-דעת וחוטף את המצווה הרי הוא ניצול! (ראה רעיון של הגר"א פאם זצ"ל בעמוד הראשון).

את הסיפור הבא סיפר הגאון רבי ירוחם שמחה ליב גולשבסקי זצ"ל. הרב גולשבסקי כיהן כראש כולל, ובעל המעשה למד בכולל שלו וסיפר לו את סיפורו האישי. אנחנו שמענו את הסיפור מפי יבדלחט"א בנו של הרב גולשבסקי. ותודה ל'אגודת בית אברהם' מבני ברק שדרכם הגענו לסיפור.

יום רביעי, כ"ה תמוז תשנ"ז - השעה: 1:15 בצהריים.

שני גברים לבושים בהדר, נכנסו לשוק 'מחנה-יהודה' בירושלים. השוק המרכזי והמוכר כל כך, אשר מושך אליו מידי יום אלפי לקוחות. שניהם היו לבושים בחליפות אלגנטיות, בידיהם תיקי 'ג'ימס בונד' ולקינוח: עניבה ותואמת.

אחד מהם נעמד ליד חנות החמוצים אשר ממוקמת ברחוב עץ חיים פינת רחוב התפוח. השני התרחק 50 מטרים קדימה ואז ---

* * *

הרב יהודה (שם בדוי) צעד בשוק מחנה יהודה. לפני דקות בודדות הוא סיים את לימודיו ב'כולל', אך ידיו כבר היו עמוסות בפרי העץ והאדמה. הוא יכל לרכוש פירות וירקות במקום יותר סמוך לביתו, אך לא נורא, הוא יתאמץ קצת ויחסוך בכך כמה שקלים. בימים ההם לא היו מחירי הפירות והירקות גבוהים כבתקופתנו. אך לאברך כר' יהודה היה כל שקל חשוב. הוא רצה להתקדם בהליכתו, אך משהו עצר אותו.

היו אלו עיניים של מכר שנעצו בו.

'שלום עליכם!'

'עליכם השלום! מה חדש?'

שיחת הנימוסים הקצרצרה עברה עד מהרה לקווים מעשיים: המכר ביקש ללוות עשרה שקלים. מצבו של ר' יהודה היה בכי רע. הוא סחב את המצרכים מהשוק רק בגלל שאין לו שקלים מיותרים, לא היה קל לו להלוות אפילו עשרה שקלים. אך מאידך גיסא הוא מבין שאם המכר מבקש זאת ממנו - כנראה שמצבו עוד יותר גרוע!

דבר אחד הוא הרשה לעצמו לשאול: 'עד מתי אתה צריך אותם?' והמכר השיב מה שהשיב. בעיני חלק מהקוראים זה נשמע מגוחך שאדם קובע 'תאריך פירעון' להלוואה בסך עשרה שקלים. אך זה רק מוכיח עד כמה היה מצבו של ר' יהודה דחוק, ועד כמה שמצווה זו הייתה חשובה לפי מצבו.

על מנת לשלוף את המטבע הניח ר' יהודה את שקיות הקניות